

Podrobná metodika zpracování knihy jízd vozidla v programu SPZ[®] s využitím dat z ONI systému

Z hlediska optimálního fungování a zpracování dat z ONI systému v aplikaci SPZ[®] doporučujeme pro jednotlivé kompetentní osoby dodržovat postupy a činnosti popsané v následujících odstavcích.

1. Správce firemní počítačové sítě

- zodpovídá za instalaci programu SPZ[®] na firemním serveru, v případě potřeby lze program samozřejmě provozovat na lokální stanici. Podrobné pokyny k instalaci, instalační soubor, update programu atd. je k dispozici na www.kniha-jezd.eu/oni.
- zajistí odpovídající PC pro administrátora programu SPZ[®] a správce autoparku
- určí počítače, na kterých budou jednotliví řidiči upravovat knihy jízd
- provádí pravidelnou zálohu databáze (minimálně jednou měsíčně)
- zajistí odpovídající připojení k internetu (pro stahování dat z ONI systému a výpisů z tankovacích karet)

Doporučení: podrobně prostudovat návod na instalaci, možnosti instalace, provádění update programu, archivaci a obnovu dat.

2. Řidič

- zodpovídá za evidenci svých jízd
- dodržuje veškeré pokyny pro označování jízd čipem (kartou), zejména rozlišení *služební/soukromá*
- všechny záměny *soukromá/služební* hlásí správci vozového parku dohodnutým způsobem
- každou jízdu se přihlásí čipem a to i při popojíždění kolem firmy. Pokud tak neučiní, někdo musí přidělit této jízdě řidiče ručně v aplikaci SPZ[®], čímž dochází k velkému zdržení při měsíční kontrole a finálním zpracování dat.
- bude používat pouze jeden čip
- nebude zkoušet jiné čipy
- během jízdy nebude přikládat čip několikrát, neboť to jízdy dělí na menší jízdy
- během jízdy může přiložit čip pouze tehdy, když od určitého bodu jízdy jedou soukromě (odbočka na trase tam a zpět)
- neprodleně hlásí správci vozového parku veškeré poruchy (nefunkční čipy...) dohodnutým způsobem (e-mail, sms,...)
- jestliže není možné označit jízdu (zapomenutý, nefunkční či ztracený čip/karta) jednotka 7 minut píská. Takovouto jízdu je nutné ihned po jejím ukončení nahlásit správci vozového parku (administrátorovi programu) dohodnutým způsobem (e-mail, sms,...).

- na konci každého měsíce předá informace o stavu tachometru a nádrže (zbyvající pohonné hmoty) správci vozového parku (administrátorovi programu **SPZ**[®]). Tyto dva údaje jsou důležité pro přesnost výpočtu spotřeby vozidla a výpočtu srážek za soukromě ujeté kilometry.
- všechny nákupy pohonných hmot v hotovosti a všechna čerpání pohonných hmot na cizí kartu CCS do svého auta hlásí správci vozového parku, pokud možno to tak vůbec nedělají
- všechna čerpání pohonných hmot ze své karty CCS pro jiné auto oznamuje správci vozového parku
- tankování pohonných hmot provádí v režimu *služební jízda*
- všechny náklady na opravy, nákupy pneumatik, periodické prohlídky hlásí správci vozového parku
- upravuje jízdy zaznamenané GPS jednotkou dle firemního předpisu
- tiskne na předepsaném formuláři knihu jízd a podepisuje ji

Doporučení: zpracování dat v aplikaci **SPZ**[®] výrazně usnadní důsledné označování všech jízd. Pokud mají jednotlivé jízdy *správného řidiče* a správné označení *služební/soukromá* je následná úprava dat do finální podoby otázkou několika málo minut. Čím více je ve zdrojových datech chyb a nesrovnalostí, tím více času je potřeba na jejich úpravu. Též je vhodné platit nákupy pohonných hmot pouze kartou přidělenou k vozidlu.

3. Vedoucí střediska (oddělení), řidič s přiděleným vozidlem

- za každé vozidlo je zodpovědný pouze jeden řidič (většinou ten, kdo s ním nejčastěji jezdí)
- provádí kontroly přidělených vozidel (oprávněnost použití vozidla)
- kontroluje zda jsou u jízd uvedení řidiči dle skutečnosti
- doplňuje do knihy jízd jízdy za dobu, kdy jednotka nefungovala
- upravuje jízdy zaznamenané GPS jednotkou dle firemního předpisu následujícím způsobem:
 - dostane od administrátora programu **SPZ**[®] informaci (nejlépe e-mail), že má v „*Běžné knize*“ připravená data pro úpravu
 - přihlásí se do programu **SPZ**[®] pod svým jménem
 - v „Seznamu vozidel“ má k dispozici pouze vozidla, ke kterým má nastavená přístupová práva (nastavuje administrátor programu)
 - otevře „*Běžnou knihu jízd*“ a k jízdám, které mají v poznámce text „*Neidentifikovatelný řidič*“ doplní *správného řidiče* a text v poznámce smaže
 - jestliže chybí místopis „Odkud“ nebo „Kam“, podívá se do **ONI systému**, kde auto bylo a doplní (místopis chybí pouze tehdy, když v autě nefungovala GPS)
 - provede přepočítání tachometru (kliknutím pravou myší v prostoru okna s „*Běžnou knihou jízd*“ a volbou „Přepočítání tachometru“)
 - upraví jízdy dle firemního předpisu (sloučí nebo smaže krátké jízdy, doplní důvody k jízdám,...)
 - v menu „*Náklady*“ volba „*Evidence stavu nádrže na konci měsíce*“ zadá zůstatek pohonných hmot v nádrži a stav tachometru na konci měsíce
 - kliknutím pravou myší v prostoru okna s „*Běžnou knihou jízd*“ a volbou „*Synchronizovat tachometr*“ se spustí synchronizace tachometru (ujeté kilometry zaznamenané GPS a tachometrem se nikdy neshodují). Jestliže je některý z řádků

v zobrazené tabulce červený, udává GPS větší počet ujetých kilometrů než tachometr, což je v praxi nereálné, je třeba hledat chybu.

- jakmile jsou úpravy v knize hotové, pošle zprávu administrátorovi programu **SPZ**[®], který databázi uzamkne

Doporučení: Evidenci zbytků pohonných hmot v nádrži není potřeba provádět v případě, že řidič vždy k poslednímu dni v měsíci (nejlépe odpoledne) dotankuje plnou nádrž. Přepočítání stavu tachometru je možné provádět automaticky – potřebná funkce se zapíná v menu „*Knihy jízd*“, volbou „*Možnosti*“, zaškrtnutím položky „*Automatický přepočítání tachometru ANO*“.

4. Administrátor programu **SPZ**[®] 2007

- aktualizuje údaje zapsané v programu (přiřazení vozidel, přístupová práva...)
- stahuje z internetu výpisy (CCS, Benzina, OMV, SHELL), ukládá si je do vyhrazeného adresáře, načítá tyto výpisy do aplikace **SPZ**[®] a přiděluje nové CCS karty k vozidlům. Musí kontrolovat zda jsou dobře zařazeny položky PHM v datech od CCS - pokud jsou zařazeny špatně, provede příslušnou opravu v programu **SPZ**[®] (oprava položky v databázi „*Čerpání PHM*“).
- přidává řidiče do **ONI systému**
- stahuje data z **ONI systému** za předcházející měsíc a odesílá řidičům zprávu, že mají data v běžné knize jízd připravená k úpravě (dle interního předpisu)
- pokud je potřeba zpracovat statistiky před úpravou dat řidiči, je nutné je udělat před oznámením řidičům, že mohou data zpracovat
- kontroluje, zda jsou zapsané skutečné stavy km a stavu nádrže u všech aut na konci měsíce (menu „*Náklady*“, položka „*Evidence stavu nádrže na konci měsíce*“), provede synchronizaci tachometru (otevře „*Běžnou knihu jízd*“ klikne pravým tlačítkem myši a vybere „*Synchronizovat tachometr*“ nebo použije zkratkovou klávesu „*Ctrl+F8*“). Pokud se toto neprovede, výpočet průměrné spotřeby a výpočty na něj navazující (úhrada za soukromé kilometry) budou nepřesné.
- kontroluje, zda jednotliví řidiči upravili „*Běžnou knihu jízd*“
- zamyká a odemyká knihy jízd
- připravuje a tiskne (posílá e-mailem) statistiky provozu
- jestliže je vozidlo vyřazeno z evidence v ONI systému, je nutné data tohoto vozidla zpracovat do 60-ti dnů od jejich načtení do programu **SPZ**[®]. Po této době dojde k vyřazení i z evidence v programu **SPZ**[®] (vozidlo se v „*Seznamu vozidel*“ zobrazí jako přeškrtnuté) a data již není možné dále editovat.

Doporučení: pro vybrané činnosti je vhodné stanovit pevné termíny. Např. do 5. v měsíci stáhne a načte údaje z tankovacích karet. Uživatelé (řidiči) upraví do 8. v měsíci knihu jízd a administrátor programu ji následně uzamkne a do 10. připraví podklady pro účtárnu (úhrady za soukromé kilometry...) a statistiky provozu pro ekonoma (vedení firmy).

Doporučení pro první načtení dat z ONI systému: Při prvním načtení dat do programu SPZ[®] načteme data z následujícího měsíce (ve kterém ještě nejsou jízdy), tzn. když načítáme např. v srpnu 2007, pro první načtení zvolíme září 2007. Tím se vyplní seznam řidičů a seznam vozidel. Po načtení dat je nutné v menu „Základní databáze“ položka „Střediska“ doplnit další střediska dle skutečnosti. Dále je potřeba v databázi „Seznam vozidel“ u všech vozidel opravit položky „Přidělený řidič“ a „Středisko“, doplnit průměrnou spotřebu (do libovolné položky *spotřeba 1*, *spotřeba 2*, *spotřeba 3*, nebo zadejte všechny tři spotřeby a program si sám vypočte průměr), vybrat používané pohonné hmoty a jakým způsobem je vozidlo evidováno v účetnictví.

Po prvním načtení budou všechna vozidla přiřazena v programu SPZ[®] prvnímu řidiči ze seznamu (podle abecedy). Kdybychom nyní načteli jízdy, všechny jízdy neoznačené čipem budou přiřazeny tomuto řidiči (a v položce „Poznámka 1“ bude uvedeno „Neidentifikovatelný řidič“, jízdy správně označené čipem budou mít samozřejmě správného řidiče). Proto je vhodné před prvním načtením přiřadit vozidla správným řidičům (neoznačené jízdy se pak přiřadí řidiči z karty vozidla). Jestliže je reálný předpoklad, že v datech bude velké množství jízd neoznačených čipem, je vhodné před prvním načtením dat z ONI systému zadat do seznamu řidičů v ONI systému řidiče AAA. Všechny neoznačené jízdy (a vozidla) pak budou mít jako řidiče uvedeného AAA, což výrazně usnadní jejich vyhledání a změnu řidiče.

Při dalším načítání budou neoznačené jízdy přidělené řidiči z karty vozidla v programu SPZ[®] a každé nové vozidlo bude mít po prvním načtení prvního řidiče ze seznamu řidičů. U každého nového vozidla je tedy nutné změnit řidiče, středisko, doplnit průměrnou spotřebu, vybrat používané pohonné hmoty a jakým způsobem je vozidlo evidováno v účetnictví.

3. Správce vozového parku

- řeší nefungující jednotky v autě . Aby ve statistikách byly relevantní údaje, je nutné zajistit, aby jednotky byly stále ve vozidlech a pokud možno zaznamenaly všechny jízdy. Nefunkční jednotky ihned reklamuje a zaznamenává km ujeté během doby bez jednotky.
- zajistí, aby v ONI systému byly správně uvedené poznávací značka vozidel
- namátkově kontroluje na ONI systému, zda řidiči mají dobře přepnutý přepínač *soukromá/služební*
- kontroluje zda jsou u jízd uvedení řidiči dle skutečnosti, doplňuje řidiče k jízdám bez identifikace
- zadává do programu SPZ[®] veškeré náklady na vozidlo, které nebyly hrazené tankovací kartou (opravy, pneumatiky,...)

Doporučení: Pro evidenci termínů STK, emisí, garančních prohlídek,... je možné využít v programu SPZ[®] funkce, které se nachází v databázi „Seznam vozidel“ (po rozkliknutí řádku s požadovaným vozidlem záložka „Termíny“).

Využití statistických a ekonomických údajů dostupných v aplikaci SPZ[®]

V programu SPZ[®] je k dispozici celá řada statistických výpočtů a přehledů provozu vozidel a to jak z pohledu vozidla, tak z pohledu řidiče. Zde naleznete popis alespoň nejzákladnějších z nich.

1. Celková statistika

- je to základní statistika pro získání údajů o provozu vozidel a nákladech na provoz. Obsahuje ujeté kilometry celkem (a rozdělení na služební/soukromé), průměrnou spotřebu (a porovnání s teoretickou spotřebou), nadspotřebu v procentech a litrech, počty dnů kdy vozidlo jezdilo, nákupy pohonných hmot a ostatní náklady atd. a to pro všechny tři knihy jízd najednou („Běžnou, GPS, Testovací“)

- výsledkem je tabulka, kde každý řádek obsahuje údaje o jednom vozidle
 - výslednou tabulku je možné uživatelsky upravit – schovat nebo přesunout sloupce, roztřídit do skupin (např. podle středisek), filtrovat... Pro maximální využití této statistiky (a nejenom jí) doporučujeme prostudovat v návodu k programu SPZ[®] kapitolu „Pokročilé ovládání“.
 - upravená statistika a vypočtenými údaji se dá exportovat pro další zpracování
 - „Celková statistika“ se nachází v menu „Statistika“ (nebo se dá vyvolat klávesou F11)
-

2. Soukromě ujeté kilometry a jejich vyúčtování

- je nutné dodržovat správné přepínání soukromá/služební jízda a zajistit **pravidelnou** kontrolu (určit osobu zodpovědnou za tuto kontrolu)

- výpočet vyúčtování se (v základním nastavení programu) provádí podle vzorce

$$U_{skm} = (\text{Soukromé km} / 100) * \text{průměrná spotřeba za daný měsíc} * \text{průměrná cena PHM za daný měsíc}$$
 - doporučujeme tento výpočet zveřejnit, neboť vede řidiče k ekonomičtější jízdě a k nákupu levnějších pohonných hmot

- výpočet je možné provádět dvěma způsoby:
 - za jedno vozidlo a jednoho řidiče – menu „Přehledy“, volba „Vyúčtování soukromých jízd řidiče za vozidlo“ – provede se výpočet pouze za jednoho řidiče a jedno vozidlo
 - za všechny řidiče a vozidla najednou – menu „Přehledy“, volba „Vyúčtování řidiče za všechna vozidla“ – provede se výpočet za všechny označené řidiče (možno i za celou firmu najednou) a za všechna vozidla, kterými jezdili (a to i v případě, že jeden řidič jezdí soukromě několika vozidly)

- metodu výpočtu náhrady je možné změnit v menu „Základní databáze“, položka „Údaje o firmě“, záložka „Způsob vyúčtování soukromých km“

- soukromě ujeté kilometry je též možné zjistit před úpravou běžné knihy jízd provedením „Statistiky podle uživatelů“ v menu „Statistika“

3. Průměrná spotřeba vozidla

- pomůže odhalit nešetrný způsob jízdy řidiče, technické závady, případně krádeže pohonných hmot
 - pro přesný výpočet za kratší období (měsíc) je nutné zadávat na konci každého měsíce přesný stav km a stav nádrže. Evidenci zjednoduší, když poslední den v měsíci každý natankuje do plné nádrže (pak se zůstatky v nádrži nemusí evidovat). Tyto údaje se evidují pro každé vozidlo v menu „Náklady“, položka „Evidence stavu nádrže na konci měsíce“.
 - v „Běžné knize jízd“ po nakopírování údajů z „GPS knihy jízd“ provedeme „Synchronizaci tachometru“ (kliknout pravým tlačítkem myši v prostoru okna „Běžné knihy jízd“ a vybrat „Synchronizovat tachometr“ nebo použít zkratkovou klávesu „Ctrl+F8“)
 - pro výpočet je vhodné použít „Celkovou statistiku“, případně jednodušší „Statistiku PHM“ z menu „Statistika“
 - jestliže neznáme stav tachometru na konci měsíce, provedeme výpočet bez synchronizace tachometru, pouze s údaji zaznamenanými GPS
 - pokud bude odchylka mezi GPS kilometry a skutečným stavem tachometru větší než 5%, je třeba toto nahlásit dispečinku **ONI systému**
-

4. Jak hledat údaje ve všech knihách jízd najednou

- v menu „Přehledy“ zvolit „Běžné knihy jízd“, kliknout pravou myší, vybrat „Sloučit data“
 - označit všechna (nebo pouze požadovaná) vozidla a potvrdit OK
 - v jedné knize jízd se zobrazí jízdy všech vybraných vozidel
 - pro hledání podle libovolných podmínek je třeba zapnout „Filtry“ (Ctrl+F) nebo „Roztřídit do skupin“ (Ctrl+R) – opět doporučujeme prostudovat v návodu k programu **SPZ®** kapitolu „Pokročilé ovládání“.
 - tímto způsobem se dá např. zjistit kdo jak často jezdí na určité místo
-

5. Čas strávený řidiči ve vozidlech po dnech v měsíci

- v menu „Přehledy“ položka „Doba jízdy řidičů“
 - po výběru řidiče se vypočte z „Běžných knih jízd“ kolik tento řidič strávil času při řízení (v daném roce za všechna vozidla)
-

6. Čas strávený řidiči ve vozidlech po měsících

- v menu „Přehledy“ položka „Měsíční výkaz ujetých kilometrů za jednotlivé řidiče“
 - z „Běžných knih jízd“ kolik tento řidič strávil času při řízení v jednotlivých měsících a kolik při tom najel kilometrů
-

7. Vytíženost vozidel

- v menu „Přehledy“ položka „Doba jízdy vozidel“
- údaj kolik hodin denně vozidlo jezdí se dá použít při optimalizaci využití vozového parku